

Kertomus pullonkaulatulojen käytöstä vuonna 2025

Johdanto

Energiavirasto julkaisee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen sähkön sisämarkkinoista (EU) 2019/943 19 artiklan 5 kohdan mukaisesti kertomuksen siitä, miten Suomen kantaverkonhaltija Fingrid Oyj (jäljempänä Fingrid) on käyttänyt tarjousalueiden välisistä siirtorajoituksista syntyneet tulot (pullonkaulatulot) edellisen kalenterivuoden aikana.

Sähkömarkkina-asetuksen 19 artiklan 5 kohdan mukaisesti

5. Siirtoverkonhaltijoiden on vahvistettava selvästi ennalta, miten mahdolliset pullonkaulatulot käytetään, ja raportoitava sääntelyviranomaisille näiden tulojen tosiasiallisesta käytöstä. Sääntelyviranomaisten on vuosittain ja viimeistään kunkin vuoden 1 päivänä maaliskuuta ilmoitettava asiasta ACERille ja julkaistava kertomus, jossa ilmoitetaan

- a) edellisen kalenterivuoden 31 päivään joulukuuta ulottuvan 12 kuukauden jakson aikana kerättyjen tulojen määrä;*
- b) tulojen 2 kohdan mukainen käyttö, mukaan lukien erityishankkeet, joihin tulot on käytetty, ja erilliselle tilille talletettu määrä;*
- c) verkkotariffien laskennassa käytetty määrä, sekä*
- d) varmennus, joka koskee sitä, että c alakohdassa tarkoitettu määrä on tämän asetuksen ja 3 ja 4 kohdan mukaisesti kehitetyn menetelmän mukainen.*

Jos osa pullonkaulatuloista käytetään laskettaessa verkkotariffeja, kertomuksessa on soveltuvin osin ilmoitettava, miten siirtoverkonhaltijat ovat täyttäneet 2 kohdassa säädetyt ensisijaiset tavoitteet.

Pullonkaulatulojen kertymä vuonna 2025

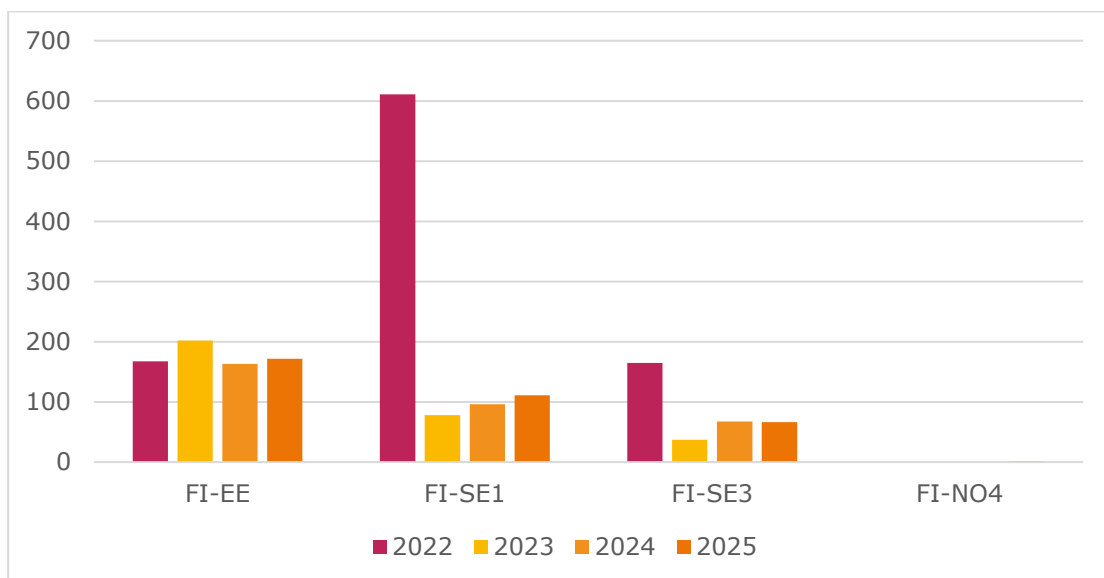
Pullonkaulatuloja syntyy, kun sähkön tukkumarkkinoiden hinta-alueiden välinen siirtokapasiteetti ei ole riittävä tasoittamaan alueiden kysynnän ja tarjonnan välistä eroa. Pullonkaulatuloja syntyy siis hintaeroista Suomen ja sen naapurimaiden välillä, joihin Suomen sähköverkko on kytketty rajayhdysjohtojen kautta. Pullonkaulatulojen määrä saadaan kertomalla hinta-alueiden välisillä siirtoyhteyksillä siirrettävä sähkön määrä niiden välisellä hintaerolla. Hintaero kertyy sähköpörssille pullonkaulatulona, joka tilitetään hinta-alueiden molemmin puolin kantaverkkoyhtiöille.

Fingridille kertyneiden pullonkaulatulojen kokonaismäärä vuonna 2025 oli 349,3 miljoonaa euroa. Alla olevassa taulukossa on vuoden 2025 aikana Fingridille tulotettut pullonkaulatulot eriteltynä rajasiirtoyhteyksien mukaan.

Raja	Kertyneet pullonkaulatulot vuonna 2025 (milj. €)
FI-EE	171,4
FI-SE1	111
FI-SE3	66,6
FI-NO4	1,6

Taulukko 1: Kertyneet pullonkaulatulot vuonna 2025 rajayhteyksittäin

Alla olevassa kuvaajassa on puolestaan kuvattuna pullonkaulatulojen kertymän kehitys vuosina 2022–2025 rajasiirtoyhteyksien mukaisesti.

Kuva 1: Kertyneet pullonkaulatulot rajayhteyksittäin vuosina 2022–2025

2025 Pullonkaulatulojen käyttö vuonna 2025

Sähkön sisämarkkina-asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa on määritelty ensisijaiset tavoitteet pullonkaulatulojen käytölle. Sähkön sisämarkkina-asetuksen mukaisesti:

2. Seuraavat tavoitteet ovat etusijalla alueiden välisen kapasiteetin jakamisesta saatavien tulojen jakamisessa:
 - a) jaetun kapasiteetin tosiasiallinen käytettävyyden takaaminen, mukaan lukien korvaus sitovuuden takaamisesta;
 - b) alueiden välisen kapasiteetin ylläpitäminen tai lisääminen optimoimalla nykyisten rajayhdysjohtojen käyttöä, soveltuvin osin koordinoituihin korjaaviin

toimenpitein, tai rajayhdysjohtojen siirtorajoituksen vähentämisen kannalta merkityksellisistä verkkoinvestoinneista aiheutuvien kustannusten kattaminen; tai

- c) *offshore-tarjousalueella, joka on suoraan yhteydessä kahteen tai useampaan tarjousalueeseen, sijaitsevien uusiutuvan sähkön offshore-tuotantolaitosten operaattoreille maksettava korvaus silloin, kun pääsyä yhteenliitetuille markkinoille on rajoitettu tavalla, joka johtaa siihen, että uusiutuvan sähkön offshore-tuotantolaitoksen operaattori ei pysty viemään sähköntuotantokapasiteettiaan markkinoille, ja tapauksen mukaan vastaavaan hintojen laskuun offshore-tarjousalueella verrattuna hintoihin ilman kapasiteetin vähentämistä.*

...

3. *Kun 2 kohdassa vahvistetut ensisijaiset tavoitteet on riittävässä määrin saavutettu, tuloja voidaan käyttää tulona, joka sääntelyviranomaisten on otettava huomioon hyväksyessään verkkotariffien laskentamenetelmä tai asettaessaan verkkotariffeja taikka molemmissa. Jäännöstulot on talletettava erilliselle sisäiselle tilille siihen saakka, että ne voidaan käyttää 2 kohdassa vahvistettuihin tarkoituksiin.*

Fingrid on ilmoittanut vuoden 2025 aikana kertyneiden pullonkaulatulojen yhteismääräksi 349,3 miljoonaa euroa. Aiemmilta vuosilta käyttämättömien pullonkaulatulojen määrä puolestaan oli 841,8 miljoonaa euroa vuoden 2025 alussa. Fingridin raportoinnin mukaisesti se on kohdistanut vuoden 2025 aikana 311,7 miljoonaa euroa toimenpiteisiin, jotka sisältyvät sähkön sisämarkkina-asetuksen mukaisiin prioriteettitavoitteisiin. Lisäksi Fingrid on kohdistanut pullonkaulatuloja 81,9 miljoonaa euroa siirtoverkkotoiminnan tariffeihin vuonna 2025.

Alla olevassa taulukossa on koostettuna pullonkaulatulojen kertymä ja käyttö vuonna 2025.

	milj. €
Käyttämättömät pullonkaulatulot edeltäviltä vuosilta (1.1.2025)	841,8
Kertyneet pullonkaulatulot vuodelta 2025	349,3
Pullonkaulatulot yhteensä	1 191,1
Ensisijaisiin käyttökohteisiin kohdistettu (artikla 19.2)	311,7
Tariffeihin kohdistettu	81,9
Erilliselle sisäiselle tilille siirretty (kertymä 31.12.2025)	797,5

Taulukko 2: Fingridin pullonkaulatulojen kertymä ja käyttö 2025

Verratessa pullonkaulatulojen toteutunutta käyttöä vuoden 2025 osalta Fingridin vuoden 2024 lopussa lähettämän lausuntopyynnön ennakkoarvioihin,

pullonkaulatuloja kertyi lopulta noin 20 prosenttia ennustettua enemmän. Yhtiö on kokonaismäärällisesti kohdistanut pullonkaulatuloja saman verran kuin ennusteessa arvioitiin, eli noin 400 miljoonaa euroa. Kuitenkin vuoden 2025 pullonkaulatulojen toteutunut käyttö kohdistui eri painotuksilla vuoden 2024 lausuntopyynnön arvioihin nähden. Poikkeavuudet muodostuvat lähinnä kulujen allokaatio-osuudesta, johon on vaikuttanut merkittävältä osin Estlink 2 -rajayhdysjohdon vikaantumisen joulukuussa 2024, jolloin yhteyden korjauksesta aiheutunut kulurasite kohdistui pääosin vuodelle 2025. Estlink 2 -rajayhdysjohto oli lopulta poissa kaupallisesta käytöstä yli puolen vuoden ajan ja kaapelirikko vaikutti korjauskulujen lisäksi myös yhtiön siirto-oikeus (FTR) kuluja merkittävästi nostavasti. Pullonkaulatuloja Fingrid on allokoanut investointeihin hieman ennustettaan enemmän vuoden 2025 osalta.

Energiaviraston arvio ensisijaisten tavoitteiden täyttymisestä

Sähkön sisämarkkina-asetuksen mukaisesti on kansallisen sääntelyviranomaisen tehtävänä arvioida, onko kantaverkonhaltijan esittämä pullonkaulatulojen käyttö yhdenmukaista niihin sovelletun sääntelyn suhteen. Energiavirasto tekee arvioinnin vuosittain päätöksessään pullonkaulatulojen käytöstä, joka perustuu kantaverkonhaltijan ennakoilmoitukseen pullonkaulatulojen arvioidusta käytöstä seuraavan tilikauden aikana. Energiaviraston tehtävänä on myös arvioida sitä, onko asetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaiset ensisijaiset tavoitteet tulleet riittävässä määrin saavutetuiksi. Ensisijaisten tavoitteiden saavuttaminen on vaatimuksena sille, että kantaverkonhaltija voi kohdistaa kertyneitä pullonkaulatuloja kohdistettavaksi tariffeihin.

ACER on täsmentänyt asetuksessa esitettyjen ensisijaisten tavoitteiden täyttymisen arviointia suosituksessa 01/2022. Energiavirasto on vuoden 2025 pullonkaulatulojen käyttöä koskevassa valvontakirjeessään huomioinut ACERin suosituksen mukaiset kriteerit ja katsonut Fingridin ennakoilmoituksen perusteella ensisijaisten tavoitteiden tulevan riittävässä määrin täytetyiksi ja näin ollen valvontakirjeessä määriteltiin sallittava enimmäismäärä tariffeihin tuloutettavien pullonkaulatulojen osalta. Fingrid lopulta kohdisti pullonkaulatuloja tariffeihin vuoden 2025 aikana vähemmän kuin Energiaviraston valvontakirjeessä sallittiin tuloutettavan.

Tässä pullonkaulatulojen käyttöä koskevassa jälkiraportoinnissa Energiavirasto arvioi, ettei pullonkaulatulojen kohdistaminen tariffeihin ole rajoittanut Fingridin kykyä saavuttaa ensisijaisia tavoitteita vuoden 2025 osalta. Lisäksi Fingridille kertyneiden pullonkaulatulojen määrä oli merkittävästi arvioitua korkeampi vuonna 2025. Energiavirasto on myös kokonaisarviointissaan huomioinut yhtiön ennakoilmoituksessa esittämän kymmenvuotissuunnitelman pullonkaulatulojen kohdistamisesta rajasiirtokapasiteettia lisäävien ja siihen myötävaikuttavien investointien osalta.

Energiavirasto on kuitenkin ilmaissut valvontakirjeessään, että se odottaa Fingridin tulevaisuudessa enenevissä määrin ohjaavan kertyviä pullonkaulatuloja asetuksen 2019/943 artiklan 19 kohdassa 2 viitattuihin investointeihin sekä kartoittamaan aktiivisesti mahdollisia ratkaisuja rajasiirtoihin liittyvien pullonkaulojen pienentämiseen ja poistamiseen.